Covenant & Conversation

FAMILY EDITION

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

Haye Sara • חיי שרה

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN (זצ"ל) YAZI VE ÖĞRETİLERİNDEN

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.
"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift." - Rabi Sacks

Avraam: İnanç Dolu Bir Yaşam

Özet

Hahamlarımız Avraam'ın Noah'a göre daha büyük bir inanç adamı olduğu görüşündeydiler. Bu görüş, Hahamlarımızın, Noah'ın "kendi nesillerinde kusursuz" olduğu ifadesi hakkındaki tartışmalarında görülmektedir. Kullanılan ifadede bir görecelilik vardır. Buna bağlı olarak Hahamlarımızdan bazıları, Noah'ın, daha iyi insanların arasında yaşamış olsaydı daha da *tsadik* biri olacağı düşüncesindeyken, diğerlerine göre Noah yalnızca kendi günahkâr nesline kıyasla *tsadik* görünüyordu, ama Avraam'ın zamanında yaşasaydı özel bir önem taşımayacaktı. Bu farklı görüşlere rağmen Hahamlarımızın hepsi, Avraam'ın Noah'tan daha *tsadik* ve daha büyük olduğu konusunda hemfikirdir.

Ama **neden**?

Avraam ve Noah'ın her birinin Tanrı ile ilişkisini Tora'da onlar hakkında kullanılan ifadelere göre karşılaştırabiliriz. Tora, Noah'ı tarif ederken "Tanrı'yla *birlikte* yürürdü Noah" demektedir. Bu da Noah'ın, Tanrı'nın desteğine ihtiyaç olduğunu ima etmektedir. Buna karşılık Tora Avraam'ın "Tanrı'nın *önünde* yürüdüğünü" belirtmekte, böylece Avraam'ın yardıma ihtiyaç duymadan *tsadik* olduğuna işaret etmektedir. Tanrı, Sedom ve komşu şehirlerin imhası hakkındaki kararını Avraam'a açıklamış ve kullandığı ifadelerle onu buna itiraz etmesi için kışkırtmıştı. Ama aynısını Tufan öncesinde Noah'a yapmamıştır ki bu da Avraam'ın tarihin gidişatında daha büyük bir role sahip olduğuna işaret etmektedir.

Avraam ve Noah'ın her birinin yaşadığı zor dönemler incelendiğinde, Avraam'ın sahip olduğu daha büyük manevi güç de açıkça görülmektedir. Gemiden çıktıktan sonra, Noah ümitsizliğe kapılmış görünmekte, kederini unutmak için kendini şaraba vermektedir. Karşımızda, yaşadığı deneyimler kendisini bir üzüm bağı dikmeye ve sonra da elde ettiği şarapla sarhoş olmaya itmiş bir adam vardır. Noah bundan başka bir eyleme başvurmamaktadır. Kederle paralize olmuş haldedir.

Bunun aksine, Avraam'ın, neredeyse oğlunu kurban ettiği ağır sınavın ve bunu takiben eşi Sara'yı kaybetmesinin ardından acı ve kedere teslim olmadığını görüyoruz. **Avraam, yas tutmaya sınırlı bir süre vakfettikten sonra ayağa kalmakta ve Yahudi geleceğini güvence altına alacak eylemlere başvurmaktadır**: Eşini gömmek amacıyla Erets Yisrael'de bir arazi satın almakta ve ailesinin gelişimini sağlamak için Eliezer'i Yitshak'a bir eş bulmaya göndermektedir.

İşte Avraam'ın bize bıraktığı miras budur: Yaşanan bir kaybı, geleceği inşa etmek üzere fırsata çevirmek. **Avraam'ın bu kuvveti, Yahudi halkının tarihi boyunca kendisini göstermiştir.** Bu süreçte, diğer herhangi bir ulusu, yeniden ayağa kalmak için hiçbir umut bırakmayacak şekilde tamamen harap edecek sayısız trajediye Yahudilerin verdiği cevap, esnek bir direnç olmuştur. Sadece I. Bet Amikdaş'ın yıkılışını ve Babil sürgününü, II. Bet Amikdaş'ın yıkılışını ve Yahudi egemenliğinin sona erişini, Ortaçağın sürgünlerini, katliamlarını, zorla din değiştirtme baskılarını ve engizisyonlarını, 17. ve 19. asırların pogromlarını ve nihayet Şoa – Holokost'u düşünün. Ve yine de, bir şekilde, **Yahudi halkı, evet, yas tutup ağlamış, ama ardından ayağa kalkarak ileri bakmış ve inşa etmiş ve yeniden inşa etmiştir.**

Bu bizim kendimize has kuvvetimizdir ve bunun izini, bu haftaki *peraşa*da gördüğümüz gibi, Avraam'a kadar geri sürmek mümkündür. Rabi Sacks'ın bize hatırlattığı gibi:

"Kierkegaard, günlüklerinde etkili bir cümle yazar: 'Kederlenmek ahlaki cesareti gerektirir. Neşelenmek dini cesareti gerektirir.'"

Belki de *Tsadik* Noah ile İnanç Adamı Avraam arasındaki fark budur. Noah kedere kapılmıştı; Avraam ise kederin bir nihayeti olması gerektiğini bilmekteydi. **Yüzümüzü, dünün kaybından yarının çağrısına çevirmek durumundayız. Kendi doğumumuza yardımcı olmamız gerekir.**

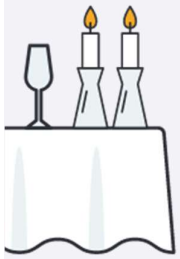

Şabat Sofrası için Tartışma Soruları

1. Noah ve Avraam neden birer lider olarak ayrı tutulmuştur? Aralarında ortak nitelikler var mıdır?
2. Sizce Avraam, Noah'ta eksik olan bu duygusal güce neden sahipti?
3. Yisrael'de yakın zamanda meydana gelen trajedilere baktığınızda, Yahudi halkının, geleceğini inşa etmek üzere ayağa kalkmasının örneklerini görüyor musunuz?

Kısaca Peraşa

Sara 127 yaşında vefat eder. Bu olay, Avraam'ın, hayatındaki bu trajik kayıpla nasıl başa çıktığının hikâyesini anlatan Haye Sara *peraşa*sının başlangıcını işaretlemektedir. Avraam'ın sahip olduğu bir toprak yoktur, dolayısıyla Sara için ebedi bir istirahat yeri temin etmek üzere Hevron'da bulunan Kiryat Arba'da bir mezar yeri satın alır.

Yastan kalktıktan sonra Avraam ailesinin geleceğini güvence altına almaya odaklanır. İşe, oğlu Yitshak'a bir eş aramakla başlar. Bu görevi sadık hizmetkârı Eliezer'e verir ve Eliezer, Yitshak'a tam olarak uyacak bir eş bulmak üzere, Avraam'ın kardeşi Nahor'un şehrine doğru yola çıkar.

Oraya vardığında Eliezer, sıra dışı bir şefkat ve karaktere sahip genç bir kız olan Rivka ile karşılaşır. Şehir kuyusundaki diğer kızlardan farklı olarak Rivka, Eliezer'e ve develerine su içirmek için büyük zahmete girer. Eliezer onun erdemlerini fark edince, Rivka'nın ağabeyi Lavan'dan, onu, Yitshak ile evlendirmek üzere yanında Kenaan'a götürmek için izin ister. Rivka ve Lavan'ın her ikisi de evlilik teklifini kabul ederler. Ve böylece Rivka, müstakbel kocasıyla tanışmak üzere Eliezer'le birlikte yola çıkar.

Peraşa, Avraam'ın 175 yaşındaki ölümüyle sona erer. Avraam, Mearat A-Mahpela'da (Mahpela Mağarası), eşi Sara'nın yanına gömülür.

Peraşadan Simalar

Avraam: Sessiz, ama inançlarına ve geleceğine sarsılmaz bir kuvvetle bağlı bir adam.

Sara: Tüm Yahudi çocukların annesi; tek oğlu için acılı. Ve yine de, vefatından sonra bile torunları yoluyla yaşamaya devam ediyor.

Eliezer: Önemli bir görevle yola çıkan bir ulak ve çöpçatan.

Rivka: Erdem ve şefkatin vücuda gelmiş hali. Kuyu başında ziyaretçilere ve onların çok sayıdaki develerine su çekiyor. Yahudi halkının geleceğini temsil ediyor.

Peraşadan Felsefe

Rabi Sacks'ın yazıları, inancımızın ebedi değerlerini yansıtmaya ve dünya çapındaki Yahudiler için kuvvet ve sevgi mesajları sunmaya devam ediyor.

Ne yazıktır ki, çeşitli dönemlerde atalarımızın başına musallat olmuş olan yıkım, felaket ve keder olaylarının benzerleriyle 2023 yılında da karşılaşmaya devam ediyoruz. Yükselen Yahudi karşıtlığından, Erets Yisrael'deki bağımsızlık ve anavatan mücadelemize kadar, üstesinden gelmemiz gereken çok şey var. Ama işte, tüm bunlara rağmen, inanma – Tanrı'mıza ve geleceğimize inanma – cesaretine sahibiz. Rabi Sacks'ın bu haftaki mesajı, işte, doğrudan bu erdeme hitap ediyor.

Bizler Avraam'ın evlatlarıyız. Kötü bir şey olduğu zaman, yas tutmak için belli bir süre ayırır, sonra da yeniden inşa etmeye, öncesine göre daha güçlü olmaya odaklanırız. İleriye gitmek suretiyle tarihteki yerimizi güvence altına alırız. Kendimizi Noah gibi kederin içinde boğulmaya terk etmeyiz. Somut adımlar atmak suretiyle, Yahudiler olarak geleceğimizi sağlamlaştırmaya devam ederiz.

- Zorlu zamanlardan geçerken, aile ve arkadaşlarınıza nasıl destek olabilirsiniz?
- Geçmişte yaşamış olduğunuz zorlu bir döneme geri baktığınızda, yaptığınız hangi eylem o zorlukların üstesinden gelmenize yardım etti?

Peraşayla Oyun

Haydi "Çöpçatan Çöpçatan" oynayalım.

Tüm oyuncular ayakkabılarını çıkarsın ve odanın merkezinde bir yığın halinde toplansın. Ayakkabılar, hiçbir ayakkabı teki diğeriyle yan yana olmayacak şekilde karıştırıldıktan sonra üçe kadar sayın ve herkes yığına doğru koşarak iki tane ayakkabı kapsın (kendi ayakkabılarınızı almayın). Ardından, ayakkabılarınızı eşleştirmek için birlikte çalışın. Sonuçta herkesin elinde birbirine uygun birer ayakkabı çifti olsun. Son olarak asıl amaç: Her oyuncu, elinde tuttuğu ayakkabıların sahibini tahmin edecek.

Bonus Görev: Ayakkabıların sahibi tespit edildiği zaman, ayakkabılarını geri alabilmesi için, belli bir konuda seçilmiş ve oyunun başında sorulmuş olan bir soruya cevap vermek zorunda olacak. Örneğin ayakkabılarınızı geri alabilmek için, "Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları" veya "Peraşadan Felsefe" sorularından birini cevaplamanız gerekecek.

Peraşadan Bilmece

S. Şu olayları kronolojik sıraya koyun: Babil Kulesi, Avraam'ın doğumu, Avraam'ın ölümü, Noah'ın doğumu, Noah'ın ölümü, Tufan.

Cevap için aşağıya bakın.

Peraşadan Pratiğe

Pratik yönden konuşursak, bir yıkım döneminin ardından tekrar ayağa kalkmak ve yeniden inşa etmek nasıl bir şeydir? Ulusal bir ölçekte buna bir örnek olarak, Holokost sonrasında İsrail Devleti'nin kurulmasıyla gerçekleştirilen anıtsal başarıya işaret edilebilir. Ama acaba bireysel düzeyde bu nasıl yapılabilir?

Küçük adımlarla başlayalım. Siz, bir birey olarak, ağır bir olay yaşadıktan sonra yeniden inşa adımlarını nasıl atabilirsiniz?

Öncelikle bir rutin belirleyin ve kendinize özen göstermeye odaklanın: Tutarlı bir rutin yoluyla gününüze belli bir yapı kazandırmak, bir istikrar ve normallik duygusu sağlayabilir.

Yahudi halkı olarak bunu yapmamızın en dikkate değer yollarından biri, *tefila* (dua) uygulamasını gündelik rutinimizin bir parçası haline getirmektir. Tanrı'ya şükran sunmayı ve O'na bağlanmayı sağlayan bu temel, dayanıklılığımızı arttırır ve zorlu dönem ve durumlarda yolumuzu bulma kabiliyetimizi köklü bir şekilde takviye eder. Bir sonraki aşama ise söz konusu esnek dayanıklılığı beslemektir. Pozitif düşünceye odaklanarak, ümidinizi koruyarak ve eyleme geçerek, bu tip bir ruh halini geliştirebilirsiniz. Bilge bir aile annesinin ünlü bir deyişi vardır: "Çetin zamanlar uzun ömürlü değildir; ama çetin insanlar öyledir."

Devamında, size bir amaç duygusu sağlayacak aktivitelerle düzenli olarak meşgul olun. Bu, herhangi bir yerde gönüllü olmak, akıl hocalığı yapmak veya insanlara ve insanlardan ışık yaymanın başka yollarını aramakla yapılabilir.

Peraşa Anlatısı

Karanlık Zamanlarda Dans: Unutulmayacak Bir Düğün

Yonatan ve Galya yeni evli bir çift olarak hayatlarının başlangıcını dört gözle bekliyorlardı. Ancak düğün günlerine sadece on gün kalmışken, Şemini Hag Atseret'teki saldırılar meydana geldi ve tüm dünyaları değişti.

Saatler içinde Yonatan ve kardeşi Daniel göreve çağrıldı. Yonatan bacağından yaralandı. Mermi önemli arter ve kemiklerin çok yakınından geçmişti. Yarası ağır sayılırdı, ama Tanrı'nın yardımıyla iyileşecek. Kardeşi Daniel ise ne yazık ki şu anda kayıp.

Yonatan ve ailesi, bu acı ve kayıpla yüzleşerek, yaklaşan düğün için hazırlıklara devam etme kararı aldılar. Hupa'nın altında durduklarında, genç çift Yahudi halkı için bir ümit feneri haline gelmişti. Yonatan ve Galya, düğün sırasında banttan çalınması için, müzisyen Noam Banay'ın bir şarkısını seçmişlerdi. Ama arkadaşlarının organize ettikleri bir sürpriz sonucunda Noam'ın ta kendisini düğünlerinde görünce şok oldular. Sonunda Banay tüm seremoniye canlı müziğiyle katıldı. Duydukları acı ve endişeye rağmen, o gün aynı zamanda *simha*yla da doluydu.

"Yahudilik hayatla barışık bir inançtır" dedi Rav Doron Perez (Yonatan'ın babası). "Hayal edilemeyecek zorluklar karşısında bile sebat etmeli ve Tanrı'nın üstün geleceğine inanmalıyız. Haliyle çok acı-tatlı bir düğündü ve gözyaşları vardı; ama her nasılsa kutlamayı başardık ve aynı zamanda çok da mutlu bir düğün oldu."

Bu haftaki *peraşa*da Avraam, kendi kişisel trajedisinin karşısında bir Yahudi geleceğini temine devam etmek için her türlü gayreti ortaya koymaktadır. Biz onun izinden yürüyoruz ve tarih boyunca, yaşama ve gelişme kararlılığı ile nihayette dünyanın kötü kuvvetlerini etkisiz kılacak olan Yahudi halkının hayranlık uyandırıcı kuvvetine defalarca tanık olduk.

Nasıl ilerleyebiliriz? Nasıl yeniden inşa edebiliriz? Yonatan ve Galya'nın hikâyesi, varoluşu tehdit eden kötülük karşısında bile yeniden inşa etmenin nasıl bir şey olduğunun güçlü bir örneğidir.

Lütfen Daniel Şimon ben Şaron'un ve Gazze'de hâlâ rehin tutulmakta olan diğer herkesin sağ salim geri dönmesi için dua edin.

Peraşadan Bilmece

Bu haftaki cevap

C. Noah'ın doğumu, Tufan, Avraam'ın doğumu, Babil Kulesi, Noah'ın ölümü, Avraam'ın ölümü.

David Woolf'un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma Amazon'dan temin edilebilir.